

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΓΡΑΝΙΤΣΑ

ΚΑΛΟΔΕΜΑΤΟ ΑΝΤΡΟΓΥΝΟ

Τὸ «Μπουκέτο» εἰς τὴν σειράν τῶν φιλολογικῶν ἐπιτυχιῶν του, χαρίζει σήμερον στοὺς ἀναγνώστας του, μιά ἀγνωστὴ λογογραφικὴ σελίδα, τοῦ μακαριωτοῦ λογίου, ποιητοῦ καὶ πολιτευομένου Στεφάνου Γρανίτσα, ὁ ὁποῖος τόσοσιν γοητῶρα καὶ τόσοσιν ἐξάσθη διά τὸ «Ἑλληρικὸν κοῖνον».

Ἡ ἡθρογραφία αὐτῆ, ἀνέκδοτος, μᾶς παρεδόθη ἀπὸ φίλον τοῦ μακαριωτοῦ Γρανίτσα, εἰς χειρόγραφον, ὅπως εἶχε δοθῆ εἰς αὐτὸν διὰ τὸ ἠμροσενηθῆ σὲ κάποιο περιοδικὸ τῆς ἰσοχῆς ἐκείνης, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐξεβόδη.

— Ἐγώ, εἶπε ἡ κυρὰ Μαρία, δὲ λέω νὰ μὴν ξέρῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Τὶ βήλαδῆ, γουρῶνι στὸ σικκι, νὰ ψωνίξῃ κανένας; Ὁποῦς τὸπαθε ὁ κακόμοιος ὁ Παναγιῆ!... Τὸ θυμάμι καυμένα κοριτσία καὶ γαϊτζεῖται ἡ καρδιά μου! — Παναγιῆ, τοῦ εἶπα, ἔμα γόρσι ἀπὸ τ' ἄρραβονιστία, φεῦγα ἂν δὲν πῆρες κοπέλλα σὺν τὸ κρυτὸ νερό!

— Πέρδινα, κυρὰ Μαρία, φάνισα. Πέρδινα γραμμὴν! Ἐκατήσσε με καὶ παλαῖωσα ἔμα τὴν εἶδα τὴν πέρδινα στὸ γάμο.

— Βρῆ Ἐνοχοῦν, εἶπα στὸν ξεδεφερό μου, τί σαπαταλό πράγμα εἶνε ταῦτο; Ποῦνε ἡ πέρδινα μωρὲ; Ποῦ νὰ εἶχατε τὰ μάτια σας βρῆ παιδί μου! Πῶς ἔγινε αὐτὸ τὸ πράγμα;

— Ἐξέρω κ' ἔγω, θεῖα μου, μοῦ εἶπε τὸ καυμένο τὸ παιδί, ἔμας ἄλλη μᾶς ἔβγαλαν στὰ κεράσματα (1). Μᾶς γέλωσαν θεῖα! δὲν μᾶς κέρσασε αὐτὴ γιὰ νύμφη!

Ἔβανα καὶ τὴν κότταξα κ' ἔβρασε ὕστερα ἡ ματιά μου στὸ δόλο Παναγιῆ, δεκά ἔβρασε κ' ἔβαναν. Πᾶσι ὁ Παναγιῆς, εἶπα. Αὐτὸς νὰ βασίτζῃ μιά τέτοια γυναικί; Θεὸς φυλάξῃ! Αὐτὸς τῶγες λόγο καὶ πρόβλογο; ὁμωρῆρ γυναικί κ' ἔνας κόκοτος νὰ φορτώσῃ τὰ χροινιά της. Σαρματι, δὲν εἶχα δίκιο! Στὸ μῆνα ἀπάντω τὸν πῆγαμε στὸ Μοναστήρι. Τὴν νὰ σᾶς πᾶ, βρῆ κοριτσία... Σὺν τὰ χροινιά εἶνε τὰ καλοδέματα ἀντρογύνου. Τόχο μᾶρα καὶ καυμό, νὰ ἰδῶ ὄμορφη ἄνδρα κ' ὄμορφη γυναικί. Θυμάμι τὴ χρονιά πού ὁ καπετάν-Σωτήρης ἄρραβονιστίσσε στὸ Ξερόκορο τοῦ παπᾶ-Σταμάτη. Βουίτε ὁ κόκοτος, Ἀγγελολοιορῶτος ὁ Σωτήρης, νερότῃς ἡ Βασιλικὴ. Τοῦς κερμάσαμε σκόρθο, στείλαμε καὶ φέρομα δοντι ἀπὸ ἀγριογοῦρῶνο, τρεῖα ἀπὸ λαῖο, διάβρασε ὁ παπᾶ-Σταμάτης τὴ βασκανιά, δὲν ντροπέσσι; Ἦταν νὰ κὴ πρῶσιον ὁ ἥλιος, ταρμῖσσο ἀντρογύνου. Ἐνα μῆνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄρραβονιστία σηκώνετα ὁ καπετάν-Σωτήρης, νὰ παρὼ τὰ πεθερικά. Σελῶνε τ' ἄλογο του, ἀρματώνετα, στολιζετα καὶ μὴ καὶ στὸ Ξηρόκορο, μπρῶς αὐτὸς καὶ πίσω ὁ ψυχογιῶς του ὁ Καπέμης. Τοῦς καλοδέχτηκαν, τοῦς προσχαίρηκαν, βγήκαν στὰ μαγαζιά, κερᾶστηκαν, ξανακέρσστηκαν καὶ τὸ βραδὶ γύρισαν νὰ γᾶνε στὸ σπίτι τῆς ἄρραβονιστικιάς. Ὁσα ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ παπᾶ-Σταμάτη, τρεβῖσε πορᾶμερα ὁ Καπέμης, τὸν καπετάν-Σωτήρη καὶ τοῦ λέει: ὁ Καπέμης, τὸ νοῦ σου, γιατί ἔχονμη καὶ καινοῦργια κακοσημάδα. Ἐχῶσα νὰ σᾶς πᾶ, πῶς στὸ δρόμο ἀπάντησαν πέρδινα, τοῦς σταύρωσε (2) λαγὸς καὶ σκόνηταψε ἄσταλα δύο φορὲς τὸ ἄλογο. — Τὶ μωρὲ Καπέμης; λέει ὁ Καπετάν Σωτήρης. Ὁ φάρος (3) δὲν τρέφει... Τοῦ ῥίχνω χροῦτάρι, τοῦ γυμίζω τὸ ταῖσάρι κριθάρι, δὲν τσιμπάει κλωνί. Πρὶν καθήσουν στὸ τραπέζι, ὁ Καπετάν-Σωτήρης, ἔπισσε τὸ κεφάλι του καὶ εἶπε. ἘΣὺν κᾶτι νᾶχο». Ὁ Καπέμης, λέει ὁ Καπέμης, θαρρεῖ πῶς σὲ βῆρσε μᾶτι κακὸ στή στράτα. Τ' ἄκουσε ἡ ἄμοιρη ἡ παπαδιά, ἄφησε τὴν ἔγγονια τοῦ τραπέζιου, ἔκαψε λβάνι καὶ ἄρχισε νὰ τὸν θυματίζῃ. Ὁ Παπαδιά, εἶπε ὁ παπάς, ὅς τοι νὰ βῆλῃ στὸν κόφο του τὸ τετραβάγγελο καὶ ἔμα ῥοθῆ ἡ ῥα γιὰ ἄλλο σηκώνομι καὶ τὸν διαβάζω μιά στιγμῆ! Κάθισαν στὸ τραπέζι κ' ἡ παπαδιά εἶχε τὸ νοῦ τῆς Σωτήρης. ἘἌχ! ἡ σκόρθος, ἔλεγε, σὲ μάτιασαν, παιδάκι μου, ἡ σκόρθος. ἘΣῶπο, μὴν κολάζεις τὴν ψυχὴ σου! φώναξε ὁ παπάς. — Τὶ νὰ κολάζω τὴν ψυχὴ μου, πῶς καὶ μάγια μᾶς ἔκαναν. Χτές μῆρα μερομέρι γράζιζε στήν πόρτα μας ἔνα χελωνάκι. Τὸ πέρον καὶ τὸ πετάκο, πάλι ἐκείνο ἤρθε. Ὁς τὸ βράδι, αὐτὸ τὸ πρῶμα γίνονταν. Ἐγὼ τὸ πέταγα μιά ῥα δρόμο μακρῶτα, κ' ἐκείνο μοῦ κόπιασε στή στιγμῆ στήν πόρτα. Θαρρεῖς, παπᾶ, πῶς εἶδαν με καλὸ μᾶτι τὸ Σωτήρη σπῆσι μᾶς!

— Σωπᾶτε τώρα, εἶπεν ὁ Σωτήρης, μὴν πᾶει ὁ νοῦς σας σὲ κακό... Στήν ὄνεα μᾶς τὸ λουινὸν κ' ἄς σᾶσῶνι ὁ ὄχτρος ὁ γάμο... — Μὴν πῆρες, Σωτήρη μου, κ' εἶσαι χαλασμένος ἀπ' τὸ δρόμο! τοῦ λέει ἡ παπαδιά. Μὰ βρῆξες ἄνθρωπο νὰ μὴν πῆ. Τέσσερα τσιὰ ἀδίασε στή στιγμῆ. Ἦταν ἀπὸ Θεοῦ.

— Τὸ λοιπὸν Καπέμη, γράζιζε, καὶ λέει στὸν ψυχογιῶ του, πῆς Ὁ Καπέμης ἄρχισε ἔνα τραγοῦδι:

μας κανένα βλοσυρῶμένο.

(1) Ἀρραβονιστία.

(2) Ἐπίρρασε ἐμπρός του.

(3) Τὸ ἄλογο.

Καὶ τὸ πουλί, ποῦνε πουλί καὶ ἐκείνο ἔχει πάθεια, πᾶει νὰ βοσκῆζῃ τὸν καρπὸ, καὶ τὸ τοιμπῶν τ' ἀγκάθια!...

— Ἄλλο ψυχογιῶ!... Ἄλλο... Φώναξεν ὁ Καπετάν-Σωτήρης. Ὁ Καπέμης πῆρε ἄλλο:

Ρωτᾶτε τοὺς Περατιανούς καὶ τοὺς Καρπενησιώτες, τὸ τί χαμπέρια φέρανε ἀπὸ τὸ Καρπενησί...

— Ἄλλο μωρὲ, σοῦ λέω. Ἄλλο βαλαντωμένο, φώναξεν ὁ Καπετάν-Σωτήρης. Ὁ Καπέμης ἀδίασε τὸ τάσι του καὶ ἄρχισε ἄλλο:

Παπᾶ φαί, παπᾶ κρασί...

— Γεῖά σου Καπέμη, αὐτὸ Θεοῦ! Εἶπεν ὁ Καπετάνιος. Ὁ Καπέμης σήκωσε τὸν χερσὶ καὶ ἔναρχισε:

Παπᾶ φαί παπᾶ κρασί Παπᾶ τὰι (4) σὸ γάμο Παπᾶ φέρε τὴν τοῦπια σου τὴν θέλει ὁ καπετάνιος...

— Τὴν τοῦπια μου θέλεις νὰ σοῦ φέρω καπετάν Σωτήρη; Εἶπεν ὁ παπάς κατακόκκινος.

Ὁ Σωτήρης σὺν ἔβλεπε τὸν παπᾶ νὰ κάθεται ἀπάνω στὰ κάρβουνα γέλωτος καὶ εἶπε:

— Τὸ λέει τὸ τραγοῦδι... παπᾶ!

— Καὶ σὺ λές στὸν Καπέμη νὰ πῆ τὸ τραγοῦδι... νὰ τὸ λοιπὸν!... Πᾶρε τὴν τοῦπια μου! Ὅσο νὰ προφτάσῃ ἡ καυμένη ἡ παπαδιά νὰ πᾶσῃ τὴν πατεριστία τὸν παπᾶ, τοῦσποσε τὸ κεφάλι τοῦ Καπετάν-Σωτήρη.

— Μᾶς ἔφαγαν μωρὲ Καπέμη! φώναξεν ὁ καπετάνιος.

Ὁσα τὴν ποστὸλο ὁ Καπέμης καὶ κέφτει ἀπάνω στὸν παπᾶ. Ὁ Θεὸς ὅμως ἔβαλε τὸ χερί του καὶ τὸν πῆρε στὸ κλιμακί. Εἶδῆ μὴ, τελεῖωε ὁ παπάς. Φάνονταν τότε αἰ γαϊτόνοι, παίρνονταν ἀπ' ἐκεῖ τὸν Καπετάν Σωτήρη, ἀλλὰ ὁ Καπέμης δὲν τὸ κούνανε, ἤθελε νὰ κόψῃ τὸ σπίτι.

— Σκρόφες! φώναξε ἡ παπαδιά στὶς γειτόνισσες. Σκρόφες! Μοῦ κλείσατε τὸ σπίτι μετὰ μάγια σας!

— Ἦ ἄρραβονιστικιά; ρώτησαν τὰ κοριτσία.

— Ἦ ἄρραβονιστικιά, ὅπως ἦταν στὸν ἄλλο τὸν ὄνα (5) κ' ἀγγάνευσαν ἀπὸ μιά χαρομάδα τὸ Σωτήρη, σερίστῃς ἡ ἄμοιρη ἀδ' ἐκεῖ... Εἶδαν κ' ἔπαθαν ὅσο νὰ τὴν συνεβέρουν... Ἦταν ἀπὸ Θεοῦ νὰ μὴ χορῆ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Δὲν λέω ὄχι, εἶπε ἡ κυρὰ Μαρία, παραῖσο δὲν ἦταν νὰ μῆταν στή μέση καὶ μάγια... μὰ ἐγὼ κοριτσία, τί τὰ θέλανε, σᾶς τὸ λέω πῶς ἦτανε γραφτό... Καλοδέματο ἀντρογύνου δὲν εἶδαν τὰ μάτια μου.

Στεφάνος Γρανίτσας

Στεφάνος Γρανίτσας

ΜΙΑ ΤΥΧΕΡΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Σὲ κάποιο ανατοριό τῆς Βιέννης π' ἔθανε πρὸ ἡμερῶν ἡ χήρα Λίγγεκη, ἡ πλουσιότερα γυναικί τῆς Αὐστρίας καὶ μὴ ἀπὸ τίς πῶς τυχερὲς γυναῖκες· τὸ κόσμον, ἡ ὁποία ἔαρε πῆρες σὲ 850,000,000 δραχμῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία τὸ μεγαλύτερο μέρος τὸ ἐπιλοδοῦνισσε σὲ διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα καὶ ὀργανώσεις.

Ἡ χήρα Λίγγεκη εἶχε γεννηθῆ σὲ κάποιο μικρὸν χωριουδάκι τῆς Βιέννης, ἀπὸ οικογένεια ὑπερβολικᾶ πτωχῆ. Σὲ ἡλικία 11 ἔτην ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι της καὶ ἐργαζόταν στήν Βιέννη ὡς ὑπηρετήτρια. Ἐπειτα ἀπὸ μερικὰ χρόνια σὲ μιά λαϊκὴ εὐορτή στὸ Πρᾶτωρ ἐγνωρῶσε κάποιον νεαρὸ Ἀγγλο, ὁ ὁποῖος τὴν ἔρω εὐθήως καὶ τὴν ἐπρόστανε νὰ τὴν πάρῃ μῆτις του στὸ Λονδίνο καὶ ἂν γυμρευθῆ. Ἡ νέα δὲν ἐδωκολεῦσθη νὰ τὸν ἀκολουθῆσῃ. Ὁ νέος ἐκείνος ἦταν ὁ μηχανικός Λίγγεκη μεγαλοβιομηχανος καὶ ἰδιοκτῆτης πολλῶν ἐταιρειῶν φωταερίου ὁ ὁποῖος ἀπέφερε πῶλες τῆς Εὐρώπης.

Ὁταν ὁ Λίγγεκη πέθανε ἄρρωστος διὰ τὴν περιουσία του στήν γυναικί του, ἡ ὁποία ἀπεφράθηκε μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου της σὲ διάφορα φιλανθρωπικὰ ἔργα.

(4) Τραγοῦδι.

(5) Ἦ ἄρραβονιστικιά στήν Αἰτωλοακαρνανία, δὲν βγαίνει ἐμπρός στὸ γαμβρὸ ποτι, παρὰ στὰ ἄρραβονισία μιά στιγμῆ, νὰ τοῦς κερᾶσῃ.

